

Nr 428

Av herr **Wahlund m. fl.**, om rösträtt för utlandssvenskar.

(Lika lydande med motion nr 359 i Första kammaren)

Frågan om utlandssvenskarnas rösträtt har under en följd av år rönt allt större uppmärksamhet. Man har helt berättigat inom mycket breda lager kommit att betrakta den nuvarande situationen som en mörk fläck i vårt demokratiska valsysteem. § 16 i riksdagsordningen stadgar att valrätt skall tillkomma envar man och kvinna, som är svensk undersåte. Något krav på mantalsskrivning i riket uppställer icke grundlagen. De nu rådande förhållandena medför emellertid att, av de utomlands bosatta endast de som är mantalsskrivna i riket kan utöva rösträtt vid val till andra kammaren. Detta saknar stöd i grundlagen. De nuvarande förhållandena har sin grund i vallagens rösträttslängdsregler.

Rösträttsfrågan för utlandssvenskarna när det gäller kommunalval är mera komplicerad än vid andrakammarvalen. Även den bör emellertid om möjligt snarast bringas till en lösning som ger utlandssvenskarna rätt att delta i samtliga allmänna val i Sverige eller åtminstone i sådana val som direkt eller indirekt påverkar riksdagens sammansättning.

Hos utlandssvenskarna väcktes förhoppningar om att deras rösträttsfråga skulle lösas då chefen för justitiedepartementet år 1958 förstärkte 1955 års valutredning och i tilläggsdirektiv till denna framhöll angelägenheten av att denna fråga snarast bringades till en lösning. Detta uttalande återopades av konstitutionsutskottet såväl 1958 som 1960. Vid sistnämnda riksdag framhöll utskottet att det enligt dess mening varit önskvärt att frågan bringats till lösning redan med avseende på då innevarande — alltså 1960 — års andrakammarval.

I ett interpellationssvar i andra kammaren den 28 november 1961 ställde chefen för justitiedepartementet i utsikt att förslag skulle framläggas i så god tid, att de nya bestämmelserna skulle kunna tillämpas vid 1964 års riksdagsmannaval. Med tanke på att valutredningen avlämnade sitt betänkande i maj 1962 borde detta också ha varit möjligt. Då valutredningens ledamöter i princip var eniga om att införa rösträtt åt utlandssvenskar, är det enligt vår mening beklagligt att regeringen genom sitt sätt att bearbeta utredningens förslag skjutit denna fråga ytterligare på framtiden. I stället för att på sedvanligt sätt bereda ärendet inom vederbörande departement tillkallades en särskild utredningsman i januari 1963. På olika

sätt har dennes arbete försenats, vilket vi inte bara anser vara onödigt utan också förödmjukande för de svenska medborgare som utomlands gör stora insatser för vårt land.

Vid 1964 års riksdag gjordes ansträngningar för att få fram en provisorisk lösning inför 1964 års riksdagsmannaval till andra kammaren. Ett av de skäl som konstitutionsutskottets majoritet då anförde mot en provisorisk lagstiftning inför 1964 års val var den alltför korta tid som stod till buds för erforderliga förberedelser för utlandssvenskarnas eventuella valdeltagande. Därför är det önskvärt att riksdagen redan i år stiftar en provisorisk lag inför kommunalvalen 1966, så att den knappa förberedelse-tiden inte skall kunna bli något skäl för att ytterligare fördröja den tidpunkt då utlandssvenskarna får möjlighet att delta i svenska allmänna val.

Vi är medvetna om att detta valärende rymmer många tekniskt komplicerade problem. Det bör emellertid, med hänsyn till de utredningar och remissyttranden med alternativa förslag till lösningar som redan föreligger, vara möjligt för konstitutionsutskottet att konstruera sådana av oss eftersträfvade tillfälliga bestämmelser som är godtagbara från lagtekniska synpunkter. Skulle det visa sig att stora svårigheter föreligger finns möjligheten att begränsa valdeltagandet till att gälla valen till landsting och till stadsfullmäktige i städer utanför landsting.

Under hänvisning till det ovan anförda hemställes,

att riksdagen måtte besluta att för sin del antaga en lag med tidsbegränsad giltighet, enligt vilken svenska medborgare, som vistas utomlands, tillerkännes rösträtt vid 1966 års kommunalval och därefter förrättade allmänna val i enlighet med av konstitutionsutskottet utarbetade författningstexter, samt

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag snarast möjligt till en definitiv lösning av frågan om rösträtt åt svenska medborgare som vistas utomlands.

Stockholm den 27 januari 1965

S. G. W. Wahlund

Matteus Berglund

Einar Rimmerfors

Gunnar Larsson

Blenda Ljungberg

Mac P. Hamrin

i Luttra

i Kalmar

Folke Björkman

Erik Tobé

Yngve Hamrin